

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 15 au 19 janvier 2023

Souguia n° 80

ט"ו

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Grama (5)

Koah' Koh'o et Hassarat Hamoné'a

Cette semaine nous étudions la Souguia de Chinouy, faire un interdit de façon inhabituelle ou non-conventionnelle. Plusieurs endroits dans le Chass montrent que faire un Chinout retire l'interdit de la Torah mais plusieurs points sont à éclaircir. Existe-t-il plusieurs types de Chinouy et donc de gravité ? Quand est-ce qu'une action devient permise grâce au Chinouy ? Les lois sont-ils les mêmes avec les autres interdits que Chabbat ? Et enfin, comment définir si une action est effectuée normalement ou avec Chinouy ?

Ainsi, réussira-t-on à définir si marcher à reculons devant un capteur de lumière dans une allée, correspond véritablement à un Chinouy ? ...

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותרונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méir

1. Les sources

Etudier les sources suivantes sans trop s'attarder sur les approfondissements

צב.

תוספות

דלאו שמייה אגד: לאחר ידו
ברגלו. ולספרים דגרס כללחר ידו
י"ל דצרגלו הוי פירוש כללחר ידו
ומיהו גירסא קמא ניחא טפי דהכי
תניא צברייתא צגמרא:

מן העלים: המוציא בפיו ב'ו.
והא דתנן צאמרו לו (כרימות ד' יג.) אס
היתה שבת והוציאו בפיו חייב ה"מ
אוכלים שדרכן להוציאן בפיו בשעת
אכילה: אישתבח דלמעלה

המצניע פרק עשירי שבת

למעלה מג' הכא למטה מג': מתני' המוציא
בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על
כתיפיו חייב שכן משא בני קהת יכלאחר ידו
ברגלו בפיו ובמרפקו באזנו ובשערו
ובפונדתו ופיה למטה בין פונדתו לחלוקו
ובשפת חלוקו במנעלו בסנדלו פטור שלא
הוציא בדרך המוציאין: גמ' אמר ר"א

דכמונח דמי: מתני' שכן משא
בני קהת. צכתף ישאו (במדבר ו)
וימין ושמאל ותיק אורח ארעא. וצסס
רצינו יחק צר יהודה מנלתי שאמר
צסס רצ האי שמפורש צהש"ס
ירושלמי ופקודת אלעזר צן אהרן
הכהן שמן המאור וקטורת הסמים
ומנחת התמיד ושמן המשחה [שמן]
אחד צימין [ושמן] אחד צשמאל
והקטורת צחיקו והצביטין צכתף:
מרפקו אישיל"א: פונדסו. אזור
חלול: ופיה למטה. אין דרך הוצאה
צכך אצל פיה למעלה דרך הוצאה:
שפס חלוקו. שפה התמונה: גמ'

עד.

מכשיעור אלא אמר רב יוסף "בורר ואוכל
ביד בורר ומניח ביד בקנון ובתמחוי לא
יברור ואם בירר פטור אבל אסור ובנפה
ובכברה לא יברור ואם בירר חייב חטאת

כלל גדול פרק שביעי שבת

צורר לכתחלה: צקנון. כלי עץ
שעושין כעין צינור רחב מלאחריו
וקצר מלפניו וצעלי מטבע עושים
אותו והצורר צו קטנית נותן קטנית
צמקום הרחב ומנענעו והקטנית
מפני שהוא סגלגל מתגלגל ויורד
דרך פיו הקצר והפסולת נשאר בכלי:
פטור אצל אסור. מותר לכתחלה
לא הוי דדמי לצרירה וחייב חטאת לא
הוי דכללחר יד הוא דעיקר צרירה
צנפה וכברה אצל ציד לא דמי לצורר
כלל: מידי קנון וסמחוי קפני. ה"ה

משנה מסכת שבת פרק יב משנה ה

כתב במשקין במי פירות באבק דרכים באבק הסופרים ובכל דבר שאינו
מתקיים פטור לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו כתב אות אחת סמוך לכתב
וכתב על גבי כתב נתכוין לכתוב ח"ת וכתב שני זיינין אחד בארץ ואחד בקורה
כתב על שני כותלי הבית על שני דפי פנקס ואין נהגין זה עם זה פטור כתב
אות אחת נוטריקון רבי יהושע בן בתירא מחייב וחכמים פוטריין:

ר' עובדיה מברטנורא מסכת שבת פרק יב משנה ה
לאחר ידו - על גב ידו, שאחז הקולמוס באצבעותיו והפך
ידו וכתב:
ובמרפקו - הפרק האמצעי שבזרוע:

שם משנה ג

הכותב שתי אותיות בין בימינו בין בשמאלו בין משם אחד בין משני שמות בין משני סממניות בכל לשון חייב [...]

רמב"ם על משנה מסכת שבת פרק יב משנה ג

אמרו בין בימינו בין בשמאלו, אינו אלא במי שמתמש בימינו ובשמאלו בשוה והוא הנקרא שולט בשתי ידיו, אבל שאר בני אדם אינה נקראת כתיבה אלא כתיבת הימין, אבל כתיבת השמאל הרי הוא רושם לא כותב

אף על פי פרק חמישי כתובות ס.

ליכא דחזי ליה: גונת. המיילל מכאז לכו. פליינדריי"א: יונק חלב. משום רפואה ורפואתו חלב עזי"א: מפרק. הנותק דבר ממקום שגדל בו ולא מן המחיצה אלא מן התלוש ותולדה דדש הוא שפרק תבואה מקשיה (שבת דף עג:) **כלאחר יד**. שאין דרך בני אדם לינק אלא לחלוב ציד: **ונמקום לערא**. שמנטער מכאזו: **לנו**. המקלח מים מן הגג: **קשקשים**. קשים ועשבים שסותמים ומעכבים את קלוחו ומימיו יוצאים ומתפשטים לגג ודולפין לבית: **כלאחר יד**. ע"י שינוי צרגלו. ומשום דאמר רב יוסף הלכה כצולהו נקט לה הכא: **וכמה**.

יהושע: תניא רבי מרינוס אומר יגונה יונק חלב בשבת מאי טעמא יונק מפרק כלאחר יד ובמקום צערא לא גזרו רבנן אמר רב יוסף הלכה כרבי מרינוס תניא נחום איש גליא אומר "צינור שעלו בו קשקשין ממעכן ברגלו בצנעא בשבת ואינו חושש מאי טעמא מתקן כלאחר יד הוא ובמקום פסידא לא גזרו בה רבנן אמר רב יוסף הלכה כנחום איש גליא: פירש

רמב"ם הלכות שבת פרק יא הלכה יד

הכותב בשמאלו או לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו פטור, איטר שכתב בימינו שהיא לו כשמאל כל אדם פטור, ואם כתב בשמאלו חייב, והשולט בשתי ידיו בשוה וכתב בין בימינו בין בשמאלו חייב, קטן או חזק בקולמוס וגדול או חזק בידו וכותב חייב, גדול או חזק בקולמוס וקטן או חזק בידו וכותב פטור.

שם פרק יב הלכה יג

אבל המוציא לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו באזנו ובשערו ובכיס שתפור בבגדו ופי הכיס למטה בין בגד לבגד בפי בגדו במנעלו ובסנדלו פטור שלא הוציא כדרך המוציאין.

שם פרק כא הלכה יד

[...] היונק בפיו פטור, ואם היה גונח מותר לו לינק מ בפיו מפני שהוא מפרק כלאחר יד ומשום צערו לא גזרו ואף על פי שאין שם סכנה.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שא סעיף ז

כל היוצא בדבר שאינו תכשיט ואינו דרך מלבוש והוציאו כדרך שרגליו להוציא אותו דבר, חייב [...]

שם סימן שלו סעיף ט

צנור המקלח מים מן הגג שעלו בו קשים ועשבים שסותמים ומעכבים קילוחו ומימיו יוצאים ומתפשטים בגג ודולפים לבית, ממעכן ברגלו בצנעה, דכיון דמתקן על ידי שינוי הוא, שאינו עושה אלא ברגליו, במקום פסידא לא גזרו רבנן.

עולת שבת סימן שלו ס"ק ח

ברגלו בצנעא וכו'. ואין להקשות הא קי"ל דכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור, כבר תרצו תוס' [כתובות ס ע"א ד"ה ממעכן] דהיינו דוקא באיסור מלאכה דאורייתא כגון שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם שאם יראו יאמרו שכבסן בשבת, אבל הכא ליכא אלא מלאכה כלאחר יד דהויא דרבנן.

Les mots du jour à apprendre :

Du dos de la main	קלאחר יד
Trie	בונר
Quitte	פטור

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méir

2. Cas de Chinouy permis

Dans cette Guemarra, Rav permet d'arracher les poils d'un animal afin de libérer l'endroit de la Chéhita, et la Guemarra explique que cela correspond à un Chinouy. Quelle limite de permission Tosfot présentent-ils ? Comparer le Din de Melakha Chééina Tsrikha avec Chinouy pour comprendre ce qui est plus « H'amour » dans l'un que dans l'autre.

הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות כה.
וסולג לאו היינו גוזז. להכי אמר רב הלכה כר' יוסי צנכור: כלאחר יד. דאין דרך לתלוש אמר אלף לגוזז: ספולג
לעולם סבר רב דבר שאין מתכוין אסור ותולש לאו היינו גוזז וביום טוב היינו טעמא דשרי דהוה ליה עוקר דבר מגידולו כלאחר יד ותולש לאו היינו גוזז והתניא היתולש את
תוספות מסכת בכורות דף כה עמוד א
דהוה ליה עוקר דבר מגידולו כלאחר יד - אין ללמוד מכאן שיהא מותר לתלוש נוצה מצואר של עוף כדי לשחוט בי"ט דהא לעיל פריש דהא דשרי הכא משום שאין מתכוין וללשון [שני] נמי שפירש [שפירשתי] דאפי' במתכוין בנוצה לא הוי כלאחר יד כדקתני בסמוך בתולש את העוף.
ואף על גב דאין צריך כאן נוצה והוי מלאכה שאינה צריכה לגופה אין ללמוד מלאכה שאינה צריכה לגופה מכלאחר יד.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכח עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני - מחללין עליה את השבת. נסתם הקבר, בין אמרה צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני - אין מחללין עליה את השבת [...]

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף קכט עמוד א

וכתב הרמב"ן ז"ל (בתורת האדם שער המיחוש) שלשים אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת אלא עושין לה על ידי ארמאי, פירוש מתירין לה אמירה לגוי במלאכה גמורה, ואין מתירין לה אפילו שבות דרבנן על ידי ישראל וכדאמרינן במסכת ביצה (כ"ב א') גבי אמימר דכחל מגוי מאי דעתך משום דצרכי חולה נעשין על ידי גוי הני מילי היכא דלא מסייע בהדיה מר הא מסייע בהדיה דקא עמיץ ופתח, והא עמיץ ופתח שבות בעלמא הוא שאפילו היה מסייע ממש הכוחלת אינה אלא משום שבות כדתנן בפרק המצניע לעיל (צ"ד ב') ואפילו הכי אסור, וכן נמי הא דתניא (לקמן קל"ד א') אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת הכי נמי משמע דאיסורין דדבריהם אסור לעשותן לחולה.

וקשיא לי דהא אמרינן לגבי גונח יונק חלב (כתובות ס' א') מפרק כלאחר יד הוא ובמקום צערא לא גזרו רבנן, ובמסכת עבודה זרה בפרק אין מעמידין (כ"ח א') אמרינן סבור מינה הני מילי היכא דשחיקי סמנין מאתמול אבל מישחק ואתויי דרך רשות הרבים לא, אלמא מתירין סמנין שחוקין לחולה שאין בו סכנה ואף על פי שיש בו מלאכה של דבריהם, וכחל של עין עצמה, וכן אמרו (לקמן קמ"ח א') מחזירין את השבר בשבת, וי"ל כלאחר יד אף על

פי שהוא שבות אינו דומה ולא נראה כעושה מלאכה וכל שאין בו משום מראית העין התירו משום חולה, מה שאין כן בכוחל ומסייע לו שהיא מלאכה הנעשית כן בחול ודומה למחלל שבת, וכן נמי טריפת יין ושמן לחולה עובדין דחול נינהו ואסורין אף על פי שאין בהן מלאכה, וכן זו ששינוי (לקמן קמ"ז א') מי שנפרקה ידו או רגלו לא יטרפם בצונן אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא. וכל זה בחולה שאין בו סכנה כלל [...]

Facultatif	
<p>שיטה מקובצת מסכת כתובות דף ס עמוד א וז"ל הריטב"א גונח יונק חלב בשבת כו' עיקר הפירוש משום דהוה ליה שבות דרבנן על ידי שינוי ומשום הכי לא גזרו ביה רבנן בחולה שאין בו סכנה אבל שבות גמור שלא בשנוי לא התירו בחולה שלא התירו בו אלא אמירה לעכו"ם שהוא שבות שאין בו מעשה שהוא קל משבות שיש בו מעשה כדאיתא בעירובין והיינו דאמרינן כל צרכי חולה נעשין על ידי עכו"ם בשבת. והקשו הראשונים ז"ל מהא דאמרינן ביבמות אבא שאול אומר נוהגין היינו יונקין מבהמה טהורה כו'.</p>	<p>חידושי הר"ן מסכת שבת דף קכט עמוד א דבר שאין בו סכנה אומר לגוי ועושה. פי' מתירין מלאכה גמורה ע"י גוי אבל אין מתירין אפי' שבות דדבריהם ע"י ישראל וראייה לדבר מדאמרינן בפרק יום טוב שחל אמיר שרא למיכחל עינא מגוי בשבת אמר ליה רב אשי מאי דעתך דאמר עולא בריה דרב עילאי כל צורכי חולה עושין ע"י גוי בשבת ה"מ היכא דלא קא מסייע בהדיה אבל הכא קא עמיץ ופתח ומשני מסייע אין בו ממש והרי איסורו של כוחל אינו אלא מדבריהם כדאיתא בפרק המצניע ואפילו הכי לא שרי' ליה ע"י ישראל והיינו נמי דתניא לקמן בפ"ר אליעזר דמילה אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת אלמא נהי דשרי' בחולה שאין בו סכנה מלאכה גמורה ע"י גוי לא שרי' ביה שבות על ידי ישראל אלא א"כ נעשה כלאחר יד כדאמרינן גונח יונק חלב מפרק כלאחר יד הוא ובמקום צערא לא גזרו רבנן</p> <p>שו"ת מהר"ם שיק אורח חיים סימן קנח מכתבך הגיעני וכו', ועל דבר הדברי תורה אשר באת לשאול בדין סריקה בשבת אי שרי על ידי גוי, ודין זה מתחלק לארבעה פרטים א', איסור סריקה מאי הוא אי הוי איסור דאורייתא או דרבנן. [...] בנידון שלנו לענין סריקה כיון דהוא צריך לתלישה לתקן שערו, אם כן לפי דעת הפוסקים הנ"ל דהיינו הריב"ש והרמב"ן הוי איסור דאורייתא, ולא מצינו מאן דפליג כי אם תוס' [שבת צ"ד ע"ב ד"ה אבל]. (ומה שכתבת דאיכא למימר דאפילו להריב"ש הוי רק דרבנן דהוי תלישה כלאחר יד, לא מסתבר, דבריב"ש שם מבואר בהדיא דהוי מלאכה דאורייתא. וגם מסברא כיון דהשתא קיימינן דכל הסורק דרכו להשיר נימין המדולדלין [נזיר מ"ב ע"א], וסריקה היא דרך וזרכן של בני אדם, ואם כן אדרבה בהנך שערות זה הוא דרך תלישתן. ולאחר יד חשיב דבר שאין דרך תלישתו כן, וכפירש"י בבכורות דף כ"ה [ע"א ד"ה כלאחר יד]. ומה שהבאת ראייה מדברי השער המלך בפרק כ"ה משבת [הלכה כ"ה ד"ה ושוב התבוננתי] שכתב דתולש במגררת של בהמה הוי כלאחר יד, פשוט הוא שיש לחלק בין סורק באדם שאמרו [נזיר שם] כל הסורק להשיר נימין המדולדלין הוא מכיון, וזה דרכו, מה שאין כן מגרר אצל בהמה) [...]</p>

בית יוסף אורח חיים סימן שלד

והר"ן כתב בפרק חבית (סא. ד"ה ובמקום) אהא דאמרינן (כתובות ס.) צינור שעלו בו קשקשים ממען ברגלו וכו' ובמקום פסידא לא גזרו רבנן ואם תאמר אם כן למה אסרו לכבות דליקה בשבת והא מלאכה שאינה צריכה לגופה היא שלא לפחמין הוא צריך אלא להצלת ביתו ולא מיתסר אלא מדרבנן דודאי כיבוי דליקה מיתסר אפילו לרבי שמעון ואפילו על ידי גוי דתנן בפרק כל כתבי (קכא.) וכו' י"ל שאני כיבוי דכיון דאם היה צריך לגופו היה אסור מן התורה ואין הכל בקי אין לחלק בין מלאכה הצריכה לגופה לשאינה צריכה משום הכי אסרי רבנן אפילו במקום פסידא ואפילו על ידי גוי נמי אסרו לפי שמתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה על ידי גוי אתי לכבווי איהו גופיה אי נמי שאני הכא שהוא שבות כלאחר יד שממען ברגלו וחמיר טפי שבות דשבת הנעשה כדרכו דהיינו על ידי גוי:

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן תרנח

[...] והוי יודע דאתרוג ביום טוב ראשון שאין לו, צ"ע אם מותר לומר לעכו"ם לתלוש בפיו העוקץ, עיין סימן של"ו במ"א אות י"א אין דרך תולש בפיו, ושבות דשבות במקום מצוה דיש לומר דשרי, אבל ביד הוה דרך תלישה, יע"ש.

Les mots du jour à apprendre :

לעולם	En réalité
אָפּלו	Même
שְׁבוּת	Interdit Derabanan

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méir

חזון איש הלכות שבת סימן נו אות ד'

[...]

למידין מלגור דמיעוך צרגלו לא מיינכר מלאכה וכל שצוהין שתיקנו חכמים הוא לעשות משמרת ושקלו בפלם מה להחיר ומה לאסור ואין לדמות דברי סופרים זה לזה וכמש"כ המ"ב סי' ש"ז ס"ק כ"ח, ואם נחיר ח"ו שצות האסור נעשה פר"ה צחומת התורה וצודאי הפסדנו צמשמרת מלאכות דאורייתא וכבר אמרו דחמור ד"ס מד"ת.

והנה נחלקו הפוסקים צם"י ש"ח סעיף ל"ג אם מותר הוצאה כלאחר יד משום פסידא והמתירים משום דאדם צהול על ממונו וחיישינן דלמא עבר דאורייתא אצל משום פסידא ודאי לא שרינן וכדפריך בפשיטות שצת קני"ג ח' מ"ט שרו רבנן למיתב כיס"י לנכרי אע"ג דצצות דאמירה לנכרי קיל עפי כדאמר עירובין ס"ח ח', וכן צם"י רס"ז לא שרינן שאר שצות צמקום דאיכא נכרי, אלא ע"כ דלגור שממעך צרגלו מלאו חכמים להחיר שלא יגרום מכשול צשאר דבר דלא מנכר מלאכתו ומ"מהמירו צפרהס"י, ואפי' דגס צליגור השבו שהוא צהול ויעשה צלא שינוי, [שו"ר שכי"כ המ"ח סי' ש"ז סק"ז צסס הגהמ"ר, ואין היתר אדם צהול אלא צפתאומי ולא צדבר שידע מע"ש וכמש"כ צ"י סי' ש"ז צסס הרא"ש והצ"ח הפמ"ג סי' ש"ז סק"ז ולא שייך צחליצה].

ואף שאין להחיר שצות דשצות משום הפסד ממון אלא צמה שכתבו הפוסקים דהיינו אמירה לנכרי צם"י ש"ז ס"ה ולגור שעלו צו קשקשים צם"י של"ו ס"ט, דנראה דאינו צונה ממש אלא תיקון צענמא וכל' הגמ' מתקן כלאחר יד, מיהו צרי"ף פכ"צ דשצת הוכיח דגונה איירי צליכא סכנתא דכיון דלאחר יד הוא שרי כמו דשרינן ליגור צמקום פסידא משמע דאי עבוד לי' כאורחי חייב חטאת דהוי כיפוי קרקע וחשיב צונה כל שהוא וכ"מ צרי"ן שס שהקי' למה לא החירו כיצוי דליקה משום פסידא וחירין דלאו כ"ע צקיא לחלק בין מלאכה הצריכה לגופה לאינה צריכה, [מיהו דברי הרי"ף והר"ן ל"ה דרהיטת דצריהם דכל כלאחר יד שרי משום הפסד ומשמע דא"ל לטעם מתוך שהוא צהול ולמש"כ הר"ן לאו כאורחי קול מאמירה לנכרי וזה תימא צסצרה ועוד דהא אמר קני"ג צ' צחצילתו על כחפו דרן וזריק לה כלאחר יד ונשמע דכל זה צליכא נכרי וכ"כ צמ"ב סי' רס"ז צסס א"ר צסס סה"ח, ודברי הר"ן יש לפרש דצחמא מיעוך הקשקשין אינו אלא שצות ועיקר קושיתו למה אסרו אמירה לנכרי לר"ש דכיצוי אינו אלא שצות ודברי הרי"ף אפשר לפרש דמשמע לי' דתרויבו הלכתא דרב יוסף צהיתר שצות צמקום דוחק ולא צמקום סכנה וכ"כ הרמב"ן ורשב"א שצת ק"ל צ' דאין למידין מליגור], ומ"מ אין

Les mots du jour à apprendre :

Tuyau	צנור
Permis	שרי
Ont institué	תקנו

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méir

3. Gueder du Ptour

Quelle est la limite de la permission de Chiouy présentée par le Helkat Méhokek ? Comment le Sefer Hatrouma est-il en opposition ?

שולחן ערוך אבן העזר הלכות גיטין סימן קכג סעיף א

הכל כשרים לכתוב הגט, חוץ מחמשה: עובד כוכבים ועבד וחרש ושוטה וקטן. אפילו האשה בעצמה, אם אמר לה הבעל לכתבו, יכולה לכתבו ותקנה אותו לבעל וחוזר ונותנו לה.

הגה: והבעל לכתחלה לא יכתוב הגט בעצמו, גם לא יצוה לסופר כיצד יכתוב, אלא אומר לו, סתם, לכתוב (מצא בקונטרסים). וי"א דיש להחמיר שגם קרוב לא יכתוב לכתחלה, היכא דאפשר באחר (מהרי"ק שורש ק"ו). ולכתחלה יכתוב הסופר בידו הימנית; ואם הוא אטר יד, יכתוב בשמאלו (מ"כ בתקון ישן).

חלקת מחוקק סימן קכג ס"ק ה

לכתחל" יכתוב הסופר בידו הימנית. משמע בדיעבד כשר הגט אם כתב בשמאל אף שאינו שולט בשתי ידיו אף על גב דלענין שבת כתב בשמאלו לאו כתב היא ובגמרא מדמה גט לשבת לענין כתב ע"ג כתב אפשר לומר דלאו לכל מילי מדמינן לשבת דבשבת בעינן מלאכת מחשבת דומיא דמשכן ע"כ כל שכתב כלאחר ידו או בשמאלו לאו מלאכת מחשבת היא אבל מ"מ כתב מיקרי לענין גט:

כל שעה פרק שני פסחים

בכרת^א הכא טומאת בשר בלאו א"ר אבהו א"ר יוחנן^ב כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך אכילתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי שאם אכל חלב חי שפטור איכא דאמרי א"ר אבהו אמר ר' יוחנן דכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי^ג שאם הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו שהוא פטור וכל שכן אוכל חלב חי שהוא פטור אתמר נמי אמר רב אחא בר^ד עוויה אמר רב אסי א"ר יוחנן הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו פטור לפי שכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך הנאתן אמר ר' זירא אף אנן

כד:

ז"ש [עס]: אלא דרך אכילתן. אלא אם כן אכלן דרך אכילתן: איכא דאמרי. הא דרבי אבהו אהנאה איתמר וזהו דאמרי דהנאה: חלב אין דרך הנאתו אלא בהצנעה ולמשוח עורות ולא לרפואה וכ"ש אוכל חלב חי: אין סופגין אם הארבעים כו'.

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות יז:

עבודה עבודה היא א"ר אושעיא בעינא
 דאימא מילתא ומסתפינא מחבריא יהנכנס
 לבית המנוגע דרך אחוריו ואפילו כולו חוץ
 מחוטמו טהור דכתיב יהבא אל הבית דרך
 ביאה אסרה תורה ומסתפינא מחבריא אי

בית יוסף אורח חיים סימן לב אות ה ד"ה וצריך שיכתוב

וצריך שיכתוב בימינו. כן כתוב בספר התרומה סימן ר"ה מדאמרינן בסוף פרק הקומץ (לז.) וקשרתם וכתבתם מה כתיבה בימין אף קשירה בימין ואפילו דיעבד פסול אם כתב בשמאל דהא תנן בפרק הבונה (קג.) הכותב בין בימינו בין בשמאלו שתי אותיות ופריך אין דרך כתיבה בשמאל ומשני בשולט בשתי ידיו אבל באטר אשמאל דעלמא חייב ולא אימין ובענין זה צריך לכתוב ס"ת תפילין ומזוזות ומגילה דנאמר בכלהו כתיבה דאין לומר דוקא בשבת דגמרינן ממשכן אינו מועיל כלאחר יד אבל בעלמא כשר אין סברא לומר כן שיכתוב ס"ת תפילין ומזוזות כהלכתן בשבת ולא יהיה חייב אמנם גבי שחיטה כתיב (דברים כז ז) וזבחת ותנן (חולין לא.) נפלה סכין ושחטה פסולה הא הפילה כשרה אפילו כלאחר יד ואפילו הכי פטור בשבת משום דהוי כלאחר יד עכ"ל ובפסק (שם סוף הסימן) כתב וצריך לכתוב בימינו ואטר בשמאלו של עולם שהוא אליו ימין ושולט בשתי ידיו יכתוב בימין העולם וגם הרא"ש כתב בסדר תיקון תפילין שצריך שיכתוב בימינו אלא אם כן הוא אטר וכן כתוב בסמ"ג (עשין כב קד ע"ג) ובספר ארחות חיים (הל' תפילין סי' כה) ולא כתבו אם הם פסולים בדיעבד כשכתבם בשמאל וכך הם דברי רבינו סתומים ג"כ אבל בהגהות מיימון פ"ב (אות א) כתוב בשם סמ"ק שאם כתב בשמאל פסול אפילו בדיעבד:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילין סימן לב סעיף ה

צריך שיכתוב בימינו אפילו אם הוא שולט בשתי ידיו. ואם כתב בשמאל פסול אם אפשר למצוא אחרים כתובים בימין. ואיטר, יד שמאל דידיה הוי ימין.

Les mots du jour à apprendre :

Ecrire	לְכַתֵּב
Gaucher	אֶטְרֵי
A posteriori	בְּדִיעְבַד

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méir

Comment le Iglei Tal fait-il la différence entre les différents Chinouyim ?

אגלי טל ביאורים פתיחה אות ג

[ג] וכן מלאכה שעשה אותה כלאחר ידו כו'. הנה באבן העזר סי' קכ"ג כתבו הח"מ והב"ש והפר"ח דטעם דמכשירינן גט שנכתב בשמאלו משום דדוקא בשבת דכתיב ב' מלאכת מחשבת ע"כ כל שכתב כלאחר ידו או בשמאלו לאו מלאכת מחשבת היאיב אבל מ"מ כתב מיקרי לענין גט. ויש לעיין דהרי מצינו בכמה מקומות אף בלאו מיילי דשבת דכל דשלא כדרכו לאו כלום הוא. אכילה שלא כדרכו לאו אכילה היא להתחייב עלי'. הנאה שלא כדרך הנאתן פטור [פסחים כד ב.]. הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו [חוץ מחוטמו דכולו לא גרע מכלים שבבית] טהור והבא אל הבית כתיב דרך ביאה דווקא [שבועות יז ב.]. ובמנחות ט"ז: הקטיר שומשום לאכול שומשום עד שכלה קומץ כולו אין דרך אכילה בכך אין דרך הקטרה בכך [מיהו התם י"ל משום דבקדשים מתעסק פסול] ובמכילתין ק"ח. התולש מעציץ שאינו נקוב פטור פירש"י משום דאין דרך זריעה שם. והתם אין לפרש משום דלאו מלאכת מחשבת הוא. שהרי המלאכה דהוא התלישה הוי כי אורח'י אך משום שאינו דרך זריעה לא חשוב זרוע. וא"כ גבי גט נמי נימא הואיל ואינו דרך כתיבה לא חשוב כתב:

אך ברוחן של דברים דהנה מלאכה כלאחר יד יש בשני אופנים. יש שהמלאכה עצמה בלתי נפעלת כראוי והיא שינוי באיכות הנפעל כענין הנזרע בעציץ שאינו נקוב שלא נזרע כי אורח'י אף שבאיכות הפועל לא הי' שום שינוי. ויש מלאכה כלאחר יד שהוא שינוי באיכות הפועל לבד ולא באיכות הנפעל כגון הכותב בשמאלו אף שהנפעל דהיינו הכתב נעשה כראוי להיות שאימן את ידיו וכתב אותיות מיושרים כמו אם הי' כתב בימינו. וכן המוציא מרשות לרשות כלאחר ידו אף דעצם המלאכה היא בהחפץ המובא לרשות אחרת. ובהחפץ אין שום שינוי ומונח עתה ברשות האחרת כאילו הי' מוציאו כדרכו. רק שיש שינוי באיכות הפועל שלא עשה המלאכה כדרך עשיית מלאכה ההיא:

והנה באופן ראשון שהמלאכה עצמה או המעשה עצמה בלתי נעשית כראוי והוא שינוי באיכות הנפעל. זה מצינו בכמה מקומות דשלא כדרכה לאו כלום היא אף זולת מלאכת שבת. וע"כ אכילה שלא כדרכה כגון שאכל חלב חי או עירב בו דבר מר הרי יש שינוי בהמאכל. וכן הנכנס לבית המנוגע **דרך אחוריו** הרי יש שינוי בהביאה שהיא מעשה הנעשה. וכן בהקטיר שומשום לאכול שומשום אין דרך הקטרה בכך אין דרך אכילה בכך. שהנפעל אינו כדרכו שהדרך שיוקטר כזית בבת אחת או שיאכל כזית בבת אחת וזה שינוי באיכות הנפעל. וכן הנזרע בעציץ שאינו נקוב שהנפעל אינו כדרכו. בזה אין חילוק בין שבת לשאר דברים. ובכל מקום לאו מידי הואטו:

אבל באופן השני שאין שום שינוי באיכות הנפעל רק באיכות הפועל ראוי הי' להתחייב שהרי מ"מ הפעולה נגמרה כראוי אך מ"מ בשבת פטור עלי' דמלאכת מחשבת אסרה תורה. אבל גבי גט כתב מיקרי שהכתב היא כראוי ועיין עוד בביאורנו למלאכת האופה ס"ק מ"ד:

ובזה נבין פירש"י מכילתין ע"ד: אהא דהטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת חייב ג' חטאות אחת משום גוזז ואחת משום מנפץ ואחת משום טווה. רב כהנא אמר אין דרך גזיזה בכך ואין דרך ניפוף בכך ואין דרך טווי' בכך. ולא והתניא משמ'י דר' נחמי' שטוף בעזים וטווי' בעזים אלמא טווי' שעל גבי בהמה שמה טווי' חכמה יתירה שאני [פירש"י חכמה יתירה כדכתיב וכל אשה חכמת לב אבל להדיוט אין דרכו בכך והוי כלאחר יד]:

ויש להבין בדברי רש"י למה נטר לפרש האי והוי כלאחר יד עד דמסיק חכמה יתירה שאני. דלעיל בדבר כהנא דאמר אין דרך טווי' בכך הו"ל לפרש דהוי כלאחר יד:

אך לפי האמור ניחא דתחילה לא הי' צריך לפרש משום דהוי כלאחר יד. דהרי עדיף הוא מכלאחר יד שיש שינוי באיכות הנפעל שהיא טווי' ע"ג בהמה. ואפי' לר' אליעזר דלית לי' מלאכת מחשבת אסרה תורה לפירש"י כריתות י"ט סוף עמוד א' יפטור גם כן בזהטז. [וראי' לזה מש"ס מכילתין צ"ד: הנוטל צפרניו זו בזו ר' אליעזר מחייב וחכמים פוטרים פירש"י שאין דרך גזיזה ביד אלא בכלי. ובגמרא מחלוקת לעצמו אבל לחבירו ד"ה פטור פירש"י לחבירו אינו יכול לאמן את ידיו ליטול יפה בלא כלי. ומשמע דהפטור משום דבזה לכ"ע הוי כלאחר יד. ותמוה כיון דפטור כלאחר יד משום מלאכת מחשבת כדברי אחרונים הנ"ל. ור' אליעזר הא לית לי' מלאכת מחשבת לפירש"י כריתות הנ"ל. ולמה יפטור לר' אליעזר. אבל להנ"ל נכון היטב דכאן שיש שינוי בהנפעל שאינן ניטלין יפה אינו צריך לטעם מלאכת מחשבת] אך למה דמסיק חכמה יתירה שאני. ואם זה העושה הי' חכם ביותר הי' זה מלאכה כראוי. והרי בהנפעל אין חילוק מי הי' העושה וא"כ אין שינוי בהנפעל כלל וכיון שאין שינוי רק בהפועל אין הפטור רק משום כלאחר יד דלא הוי מלאכת מחשבת:

קובץ שעורים כתובות אות רב

Facultatif

[דף 0 ע"א] יונק מפרק כלאחר יד הוא. נראה דהא דפטור בשבת בעושה כלאחר יד אינו דין מיוחד באיסורי שבת כמו מקלקל ומלאכה שאצל"ג, אלא כן הוא בכל דיני התורה, שלא נאמרו אלא כפי דרך הרגיל, ומה"ט פטור באכילת והנאת איסור שלא כדרך אכילה והנאה דכיון דכתב קרא אכילה סתם לא איירי אלא בכדרכה, ותנא דבי ר"י ר"פ העור והרוטב על כל זרע זרוע כדרך שבנ"א מוציאין לזריעה, וראיה לזה, דפסח שבישלו בחמי טבריא דפטור כמו בשבת, דתולדת חמה אינו בישול, וטעמא דפטור בשבת משום דאין דרך בישול בכך, כמו שפירש"י שבת ל"ט, ונראה דה"ה לענין מבשל בב"ח בחמה דג"כ פטור משום דאין דרך בישול בכך.

שו"ת מנחת שלמה תניינא (ב - ג) סימן לא

Facultatif

[...] וגם נראה דאף שבעניי אין אני יודע כלל להגדיר מה חשיב כלאחר יד ומה לא, וגם קשה לי טובא דהא תפ"ל דכל גרמא הוי נמי כלאחר יד ואפי"ה משמע דאי לאו דגלי קרא להדיא דגרמא שרי הו"א דחייב חטאת, וכן קשה מפותח דלת ברוח שאינה מצויה ומבעיר או מכבה דמ"ט חייב והא תפ"ל דהוי כלאחר יד, וגם צ"ע דהמבשל בכלי ראשון מ"ט חייב חטאת והא סתמא דמילתא אין דרך לבשל כי אם במים שהאור מהלכת תחתיהם ולא בכלי ראשון, ואמרינן נמי דהמפקיע ביצה ע"ג סודרין בשבת חייב חטאת, וכן המסתפק מהשמן שבנר חייב משום מכבה אף על גב דסתמיה דמילתא אין דרך בשול וכבוי בכך, וכן קשה בגחלת של עץ ברה"ר דמה טעם לא הזכירו עצה זו של כבוי כלאחר יד כגון שיכבה בדבר שאין רגילים לכבות בו גחלת. אבל מ"מ בנד"ד דהוי נמי שנוי בגוף החלב בזה שהחלב יוצא מאליו וגם אין חליבה כזו מוצאת אלא את החלב הכנוס ולא מה שבלוע בגומות וגם אין דרך החולבים לחלוב באופן זה שפיר מסתבר דהוי כלאחר יד ועיין אג"ט דף קכ"ט ע"א [...]

Selon vous, d'après le Or Zarou'a, faire un Chinouy en appuyant sur l'interrupteur de lumière avec le coude est-il un Chinouy ? Pouvez-vous définir, au vue de la Souguia, si marcher à reculoon devant un capteur de lumière correspond a un Chinouy ?

מהר"ח אור זרוע סימן לא

[...] וגם נ"ל שאין שינוי מועיל אלא כשגוף המלאכה נעשית ע"י שינוי, כמו יונק, דהוי כלאחר יד וכיוצא בזה. אבל אם היה בשבת ומעמיד קדירה אצל האש כלאחר יד, וכשהיא מתבשלת אין שום שינוי - היה חייב. ועתה ניחא מההיא דשונין את הקמח אגבא דפתורא, ולא מרקדין, דאין שום שינוי נעשה בהרקדה, שכדרכו הוא מרקד, רק שנופל על השולחן ולא תוך כלי. אבל אם היה עושה גוף ההרקדה על ידי שינוי הכי נמי דשרי [...]

Les mots du jour à apprendre :

Façon	אָפֿן
Qui fait l'action	פֿונעל
L'action effectuée	נֿפֿעל

Biographies:

Avnei Nezer, Iglei Tal - אבני נזר

Rabbi Avraham Bornshtein (1838-1910) fut un grand Possek en Europe connu sous le nom de son responsa le Avnei Nezer. Né en à Bendzin en Pologne, il est descendant du Rama et du Chakh et le fils de l'auteur du Agoudat Ezov. Son fils est le célèbre Chem Mishmouel.

Dès son plus jeune âge, doté d'une mémoire phénoménale, il est reconnu comme un prodige et écrit des H'idouchim alors qu'il n'a que dix ans ! En 1852 il épouse la fille du célèbre Rabbi de Kotsk, et devient dès lors un fervent Talmid. Il est nommé Av Beit Din de Sochatchov et des milliers de H'assidim se rapprochent lui afin de puiser de ses lumières. Il devient le fondateur et premier Rabbi de la dynastie hassidique Sochatchover. Il faisait preuve d'une immense dévotion envers ses étudiants, avec lesquels il étudiait pendant huit heures chaque jour, donnant plusieurs shiourim (conférences) au cours de chaque journée. Dans son introduction à son livre, le célèbre Iglei Tal, il a noté qu'il consacrait toutes ses énergies à l'enseignement de la Torah à ses élèves.

Ses deux grands ouvrages sont le Avnei Nezer, un responsa en 7 volumes sur le Choulh'an Aroukh, et le Iglei Tal sur Shabbat, qui est devenu un incontournable dans les Batei Midrash.

Yad Ramah – יד רמ"ה

Le Rav Méir Halévi ben Todros Aboulafia est né d'une famille riche et érudite séfarade à Burgos en 1170 et décédé 1244 à Tolède, où il a vécu depuis sa jeunesse. Là-bas il devient Dayan à 30 ans au Beit Din de la ville, aux côtés du Ri Migash et du Manhig, ainsi que Roch Yeshiva. Il s'oppose aux idées philosophiques du Rambam, tandis qu'il accueille favorablement ses décisions Halah'iques. Il jouit d'une telle estime à Tolède qu'à la mort de son père, en 1225, le titre honorifique de Nassi que celui-ci portait, lui est transmis.

Son ouvrage célèbre, le Yad Rama (de son acrostiche), rassemble ses commentaires sur le Talmud (probablement dans sa globalité), mais seules quelques parties sont conservées, notamment sur Baba Batra et Sanhedrin (ainsi que quelques fragments sur Brah'ot, Guitin et Kidoushin).

Toutefois, l'essentiel de son travail a été transmis via son influence sur Rav Asher ben Yehiel, le Rosh, et sur son fils, Yaakov ben Asher, l'auteur des Arba'a Tourim (la section Even Ha'Ezer de ce livre est d'ailleurs construite sur les considérations juridiques du Yad Ramah), ainsi que par la Chita Mekoubetsset de Rav Betsalel Ashkenazi.

Autorité juridique majeure, ses responsa étaient sollicités par de nombreux Rabbanim dont le Ramban, le Rashba, le Rash de Sens et les Sages de Lunel. Cependant, seules quelques dizaines ont été préservées, et imprimées dans le recueil Or Tzaddikim

Il est l'auteur de la rédaction d'un rouleau de Torah servant de correctif pour les scribes d'Espagne, mais aussi de France, d'Allemagne et d'Afrique du Nord.

Il a également écrit le Massoret Seyag LaTorah, contenant des notes massorétiques sur l'écriture pleine et déficiente des mots dans le Pentateuque, arrangés par ordre alphabétique. Il a été imprimé à Florence en 1750 puis à Berlin, en 1761.

Liste des 80 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot

1. Birkot Hatorah
2. Choméa Kéoné
3. Arévout
4. Kavana dans le Chema
5. Position pour le Chema
6. Méah Brah'ot
7. Amen Yetoma
9. Les quantités pour les Brah'ot
10. Les Brah'ot de consommation
11. Brah'a Chééina Tsrih'a
12. Ikar Vétafel
13. Mééin Chaloch

14. Brah'a sur un interdit
15. Anigrone
17. Birkat Haguafen
18. Natei Inchei
19. Birkat Haréah'
22. Les jus
23. Trima
24. Pat Kisnin (1)
25. Pat Kisnin (2)
26. Les Apéritifs
27-31 Zimoun
32. Tefilat Haderekh

33 -34. Birkat Hagomel
38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit
39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli
40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot
41. Hatov Véhamétiv sur le vin
42. Cheva Brah'ot (1)
43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot
46. Birkat Halevanah
47-49. H'azarat Hachats'

Sougiot sur les H'aguim

Hanouka
8. Emplacement de la Hanoukia
44. Ner Ich oubeto
45. Ner Ich oubeto (2)

Pourim
16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim

Pesssah
20. Biour H'amets
58. Bedika des miettes

Sefirat Haomer
21. Un seul grand compte

Roch Hachana
35. Les trois Livres

Soukot
36. Mitstaer

Sougiot générales

37. Bal Tossif
50. Tokh Kédé Dibour
51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o

54. Mitsvot lav lihanot nitanou
55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama

57. Zerizim makdimim lemitsvot
71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva

Chabbat – Melekhet Mah'chevet

59. 60. 61. Mit'assek
62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven

65. 66. 67. 68. Psik Réchek
69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah

75. 76. 77. 78. 79. Grama
80. Chinouy

Yorei Dé'ah		
-------------	--	--

73. 74. Maaser sur les gains		
------------------------------	--	--